

Нуқтаи назар

ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИ БАРҚАРОР ҲАМ ЎСЯПТИ

Кейинги йилларда ялпи ички маҳсулот ўсишининг ярмидан кўпи хизмат кўрсатиш соҳаси ҳиссасига тўғри келиб, иқтисодиётнинг асосий драйвери бўлмоқда. Бу барча соҳа ва тармоқлар ривожига билан узвий боғлиқ.

Гулнора МАРУФОВА,
Олий Мажлис Сенати аъзоси

Кунини кеча Президентимиз раислигида ўтказилган видеоселектор йиғилиши мамлакатимиздаги ислохотлар жараёнида янги босқични бошлаб беради. Зеро, ислохотлар натижадорлиги, ҳудудларда ишларнинг бориши ва аҳолини қийнаётган масалалар таҳлили бўйича ўтказилган йиғилишда муҳокама этилган ҳар бир масала, берилган ҳар бир топшириқ ягона мақсад — халқимиз турмушини яхшилаш, давлат бошқарувида самарадорликни таъминлаш, одамлар ишончи ва розилигига эришишга қаратилгани билан аҳамиятли.

Давлатимиз раҳбари таъбири билан айтганда, ҳар бир мурожаат ортида инсон тақдирининг дарди ва умиди турганини унутмаслигимиз керак. Халқнинг дарди билан яшаш биз учун мажбурият. Шунинг учун раҳбарлар бугуннинг талабидан келиб чиқиб, “эрта”ни кутмай, бир зумда, ўша жойнинг ўзида муаммони ҳал этишга ўтishi зарур.

Йиғилишда қайд этилган иқтисодий натижалар: саноат ўсиши, экспорт, хорижий инвестициялар ва янги қувватлар ишга туширилиши Ўзбекистон иқтисодиётидаги барқарорлик ва очкиклик сиёсати самарасидир. Бироқ Президентимиз ҳақли равишда таъкидлаганидек, режалар қоғозда эмас, ҳаётда бажарилгандагина ислохот дейилади. Бунинг учун ҳар бир бўғинда жавобгарликни кучайтириш, ҳокимларга зарур ваколатлар бериш муҳим қадам бўлди.

16 та туман ва шаҳарда пилот тарзда жорий этиладиган янги бошқарув тизими давлат бошқарувини амалий ва халққа яқин шаклга олиб чиқишга

лекин амалда ечим топувчи эмас, мурожаат тақсимловчи орган вазифасини бажариб келганини очик тан олишимиз керак. Янги тизимга кўра, ҳокимлар ҳар кунини ишнинг аҳоли билан мулоқотдан бошлаши, мурожаатни ўз жойида ҳал қилиши бу ҳолатни тубдан ўзгартиради. Бунинг учун Сенат ва маҳаллий кенгашлар ҳам ўз назоратини кучайтиради.

Ижро интизоми учун Ҳисоб палатаси масъул бўлиши ва Президент Администрациясининг Назорат инспекцияси тугатилиши — бюрократик ортқича босқичларни қисқартиришга хизмат қилади. Мунтазам равишда халқ вакиллари сифатида биз, сенаторлар ижро ҳолати юзасидан жойларда очик муҳокама қилишга, натижалардан халқни хабардор этиб борамиз.

Ҳоким ва ўринбосарларини натижага қараб рағбатлантириш ёки жазолаш механизми ишлари давлат бошқарувидаги энг адолатли ва зарур ёндашувдир. Ҳар бир ҳудуднинг бюджетидан тортиб, бошқарув моделигача натижага боғланса,

“Йиғилишда қайд этилган иқтисодий натижалар: саноат ўсиши, экспорт, хорижий инвестициялар ва янги қувватлар ишга туширилиши Ўзбекистон иқтисодиётидаги барқарорлик ва очкиклик сиёсати самарасидир. Бироқ Президентимиз ҳақли равишда таъкидлаганидек, режалар қоғозда эмас, ҳаётда бажарилгандагина ислохот дейилади. Бунинг учун ҳар бир бўғинда жавобгарликни кучайтириш, ҳокимларга зарур ваколатлар бериш муҳим қадам бўлди.

қаратилган. Ҳокимликка 9 та муҳим соҳанинг бўлимлари ўтиши, шпгат ва маблаг тақсими ваколатини тўлиқ ҳоким қўлида бўлиши самарадорлик, жавобгарлик ва ташаббускорликни оширади.

Сенатор сифатида бу ташаббусни қўллаб-қувватлайман ва у салмоқли амалий натижа бериши учун жойларда Сенат вакиллари ваколатининг назорат функцияларини ҳам кучайтирилиши керак деб ҳисоблайман.

Кўп йиллар давомида Халқ қабулхоналари халқнинг дардини эшитувчи органга айланди,

раҳбарларда фақат ҳисобот учун эмас, халқ розилиги учун ишлашга рағбат пайдо бўлади.

Умуман олганда, ушбу йиғилиш ҳар бир раҳбар, ҳар бир сенатор, ҳар бир идора масъули учун кўзгу вазифасини бажаради. Унда берилган топшириқлар ижросини таъминлаш Олий Мажлис Сенати аъзолари зиммасига катта масъулият юклайди. Жойларда назорат, жамоатчилик билан ҳамкорлик ва ижтимоий таъсирни ошириш учун вазифаларимизни сидқидилдан бажаришимиз керак.

Нуқтаи назар

ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СОҲАСИ БАРҚАРОР ҲАМ ЎСЯПТИ

Кейинги йилларда ялпи ички маҳсулот ўсишининг ярмидан кўпи хизмат кўрсатиш соҳаси ҳиссасига тўғри келиб, иқтисодиётнинг асосий драйвери бўлмоқда. Бу барча соҳа ва тармоқлар ривожига билан узвий боғлиқ.

Қобил ТУРСУНОВ,
Олий Мажлис Сенати қўмита раиси ўринбосари

Сайёҳлик соҳасида ўтган даврда 756,8 миллион долларлик экспорт амалга оширилди. Бу кўрсаткич ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 32,4 фоиз кўпайди ва жами хизматлар экспортидаги улуши 43,7 фоизга етди.

Тизимли ислохотлар натижасида жорий йил апрелида Ўзбекистон сайёҳлик соҳасида мутлақо янги ва мисли кўрилмаган натижага эришди — мамлакатимизга биринчи марта бир ойда 1 миллиондан зиёд хорижий сайёҳ келди. Улар сони ўтган 4 ойда 3 миллиондан ортди.

Маҳаллий ва хорижий туристларнинг янги очилган йирик сайёҳлик объектилари келиши соҳа ривожига салмоқли ҳисса қўймоқда. Туроператор ва турагентларнинг сони 194 тага, хизмат кўрсатувчи меҳмонхоналар сони 18 тага ва улардаги ўйинлар сони 1100 тага ортди.

Бундан ташқари, ўтган йили ҳудудларнинг сайёҳлик салоҳиятини мастер-режа асосида рўёбга чиқариш бўйича Шахрисабз туманида “Мираки тажрибаси” йўлга қўйилди. Ушбу тажриба асосида Сурхондарё вилоятининг Бойсун (Омонхона), Сарисий (Сангардак) ва Жарқўрғон (Оқтепа сув омбори) туманларида қиймати 2 триллион сўмлик,

йилига қўшимча 800 миллиард сўмлик хизмат кўрсатиладиган лойиҳаларни амалга ошириш бошланди.

Транспорт соҳасида 7 та янги самолёт сотиб олиниб, миллий авиация паркидаги ҳаво кемалари сони 93 тага етказилди.

Ҳудудларда хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш, аҳоли ва сайёҳларга қулай хизмат кўрсатиш инфратузилмаси яратиш борасида ижобий натижаларга эришилмоқда. Хусусан, ҳудудлар иқтисодий ўсишига туртки берувчи драйвер лойиҳаларни амалга ошириш тизимли йўлга қўйилди. Биринчи босқичда 330 та лойиҳа таллаб олинди, уларни амалга ошириш учун бюджетдан 268 миллиард сўм бўнак маблаг ажратилди.

Биргина Қўшқўпирнинг Шихмашҳад маҳалласида 5 миллиард сўмлик маблаг

ҳисобига қулай инфратузилмани таъминлаш орқали микросаноат шаклида ҳунармандлар маркази барпо этилмоқда. Ушбу марказ Шихмашҳад ва Ўзбекистон маҳаллаларидаги уй шароитида ёғоч ўймакорлиги билан шугулланувчи 60 га яқин ҳунармандни бир жойда жамлайди.

Мамлакатда алоқа ва ахборотлаштириш хизмати кўрсатиш қиймати 23,5 миллиард сўмни ташкил этиб, ўтган йилнинг мос даврига нисбатан 22,9 фоиз ошди. Шунингдек, алоқа ва ахборотлаштириш хизматлари кўрсатишда телекоммуникация хизмати улуши 32,6 фоизга етиб, ўтган йилга нисбатан 6,7 фоиз камайган бўлса, ахборот технологиялари хизматлари улуши 45 фоизга етиб, ўтган йилга нисбатан 6,2 фоиз ошди.

Чекка ҳудудларда ҳам ахборот технологиялари соҳасини ривожлантириш мақсадида 15 та ҳудудда ИТ шаҳарчаси ташкил этилиб, уларда ёшларни ахборот технологиялари, чет тили ва бошқа замонавий касблар бўйича бепул ўқитиш тизими йўлга қўйилди.

Жорий йил якунига кўра бозор хизматларининг ўсиш суръатини 15,4 фоизга етказиш ҳамда соҳада 2,9 миллион одамни даромадли қилиш мақсадида 16 мингта лотин электрон савдога чиқариш орқали инфратузилмани ривожлантириш, ҳудудларда 40,5 мингта янги савдо ва хизмат кўрсатиш объектини фойдаланишга топшириш кўзда тутилган. Бундан ташқари, 40 дан ортқ йирик савдо маркази ҳамда 600 дан зиёд хизмат кўрсатиш объекти ишга туширилади.

“МАРКАЗИЙ ОСИЁ — ХИТОЙ”: МИНТАҚАВИЙ ҲАМКОРЛИКНИНГ МУҲИМ БОСҚИЧИ

Бошланиши 1-бетда

Тизимли тус олаётган “Марказий Осиё — Хитой” мулоқоти, биринчи навбатда, ўзаро иқтисодий манфаатларга қаратилган. Хитой сўнгги йилларда Марказий Осиё давлатларининг савдо ҳамкорлари орасида доимий равишда етакчи ўринини эгаллаб келмоқда. Хитой капитали иштирокида минтақанинг барча мамлакатларида саноат, энергетика, транспорт, логистика ва савдо соҳаларида ўнлаб лойиҳалар амалга ошириляпти.

Марказий Осиё ва Хитой ишбилармон доиралари вакиллари томонидан ташкил этилган қўшма корхоналар сони бугунги кунда 6 мингта яқин. Минтақанинг Хитой билан умумий савдо айланмаси 2024 йилда 94,8 миллиард долларни ташкил этган бўлса, 2025 йилда ҳисоб-китобларга кўра, бу кўрсаткич 100 миллиард долларга етади.

Марказий Осиё “Бир макон, бир йўл” стратегиясининг асосий элементи бўлиб, унинг доирасида Европага янги транспорт йўлакларини яратиш учун йўллар, савдо марказлари ва логистика инфратузилмасини қуриш ишлари жадал олиб боришмоқда.

Биринчи “Марказий Осиё — Хитой” саммити 2023 йил 18-19 май кунлари Сянъ шаҳрида бўлиб ўтган эди. Мазкур саммит Сянъ декларациясининг имзоланиши,

давлат раҳбарларининг ҳар икки йилда бир марта навбатма-навбат Хитой ва минтақа давлатларидан бирида учрашувлар ўтказиш механизминини йўлга қўйиш, шунингдек, идоралараро даражада ўзаро ҳамкорликни фаоллаштириш билан яқунланди. Натижада 9 та кўп томонлама ҳужжат имзоланди ва 19 та ҳамкорлик платформаси яратилди.

Хусусан, формат доирасида қишлоқ ҳўжалиги, ички ишлар, ташқи ишлар, таълим, транспорт, иқтисодиёт ва савдо вазирларининг, боқхона хизматлари раҳбарларининг учрашувлари, таҳлилий марказлар, ахборот агентликлари форумлари ва бошқа кўп томонлама ҳамкорлик механизмлари ишга туширилди.

“Марказий Осиё — Хитой” иккинчи саммитига тайёргарлик 2025 йил апрель ойида Олмаотада бўлиб ўтган ташқи ишлар вазирларининг VI учрашувидан бошланди. Унда Остона шаҳрида бўлиб ўтадиган олий даражадаги саммит кун тартиби муҳокама қилинди ва имзоланиши режалаштирилган ҳужжатлар келишиб олинди.

Таҳлилчиларнинг айтишича, бу формат минтақавий ҳамкорликнинг узок муддатли тизимига айланишини ваъда қилмоқда.

“Марказий Осиё — Хитой” форматининг фаол иштирокисини сифатида

Ўзбекистон Хитой билан икки томонлама асосда шерикликни муваффақиятли давом эттирмоқда. Икки давлат раҳбарлари ўртасида яқин, ишончли сиёсий мулоқот йўлга қўйилган бўлиб, бу икки томонлама ҳамкорликка барқарорлик ва динамика хусусият тақдим этмоқда.

2022 йилда Ўзбекистон ва Хитой икки томонлама муносабатларни мавсумий стратегик шериклик даражасига кўтарди. Бу мақом юқори даражадаги ўзаро ишонч, барқарорлик ва халқаро вазиятдан қатъи назар, ҳар икки томоннинг яқиндан ҳамкорлик қилишга тайёрлигини акс эттиради.

Мазкур жиҳат, шунингдек, Ўзбекистон ва Хитойнинг кўп қиррали муносабатларини узок муддатли асосда мустаҳкамлаш ниятини тасдиқлайди. Президент Шавкат Мирзиёев раҳнамолигида амалга оширилаётган тизимли ислохотлар бундай тараққиётнинг муҳим омилларидандир.

Улар мамлакатга йирик хорижий инвесторларни, жумладан, Хитой корпорацияларини жалб қилиш учун шароит яратди. Хусусан, Хитой компаниялари юртимизда энергетика, қурилиш, машинасозлик, кимё, тўқимачилик саноати ва бошқа соҳаларда қўшма лойиҳаларни амалга оширишда фаол иштирок этмоқда.

Бугунги кунда Хитой Ўзбекистоннинг етакчи савдо-иқтисодий ҳамкорига айланган. 2024 йилда икки мамлакат ўртасидаги товар айирбoshiлаш ҳажми 13 миллиард доллардан ошди. 2011 йилдан буён ҳамкорлик бўйича Ўзбекистон — Хитой ҳўкуматлараро қўмитаси фаолият юритиб келяпти. Унинг 7-мажлиси 2024 йил 13 май кунини Тошкентда бўлиб ўтди. Хитой Ўзбекистоннинг инвестициявий шериклари орасида ҳам етакчи бўлиб қолмоқда. 2024 йилда умумий қиймати 1,9 миллиард долларлик 64 та лойиҳа ишга туширилди, 2017-2024 йилларда Хитой инвестицияларининг умумий ҳажми 23,1 миллиард долларни ташкил этди.

Ҳозирги пайтда мамлакатимизда Хитой инвестицияси иштирокидаги 3,5 мингдан ортқ корхона бор. Улардан 220 таси 2025 йилда ташкил этилган. Парламентлараро ва ҳудудлараро ҳамкорлик ҳам фаол ривожланиб, маданий-гуманитар алмашинувлар кенгаймоқда. Бу ўзаро ишонч ва ҳар томонлама алоқаларни чуқурлаштиришга

интилишнинг юксак даражасини ифодалайди. Бунинг учун икки мамлакат халқлари ўртасидаги тарихий ришталар мустаҳкам пойдевор бўлиб хизмат қилияпти.

Ўзбекистон — Хитой муносабатларининг конструктив хусусияти бутун минтақавий кун тартиби учун ижобий тенденциясини белгилаб беради, шериклик муносабатларини мустаҳкамлашда муҳим ўрин тутати, шунингдек, “Марказий Осиё — Хитой” форматидаги ҳамкорлик самарадорлигини оширишнинг асосий омилларидан бири ҳисобланади.

Остона шаҳрида бўлиб ўтадиган “Марказий Осиё — Хитой” саммити минтақанинг энг долзарб ва муҳим масалалар бўйича консолидациясига янги туртки бериши кутилмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг мазкур саммитда иштирок этиши эса Ўзбекистон ишонч, яхши қўшничилик муҳитини мустаҳкамлаш ва долзарб минтақавий ҳамда халқаро муаммоларни ҳал этишда ўзаро мақбул ёндашувларни конструктив излашга содиқлигини яна бир бор тасдиқлайди.

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОННИНГ ИНВЕСТИЦИЯ СИЁСАТИ

ИҚТИСОДИЙ ТАРАҚҚИЁТ ЖАМИЯТ РАВНАҚИНИНГ МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРИГА АЙЛАНМОҚДА

Исmoil САИФНАЗАРОВ,
фалсафа фанлари доктори,
профессор

Бошланиши 1-бегда

Боз устига, 2017 йилда валюта бозори либерализация қилинган инвестицияларга ўз фойдасини эркин конвертация ва репатриация қилиш имконини бергани, солиқ юкни камайтириш ва солиқ маъмуричилигини соддалаштириш мақсадида солиқ ислохоти ўтказилгани, бизнесни рўйхатдан ўтказиш ва лицензия олиш тартиблари соддалаштирилгани, инвесторларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш ва инвестициявий низоларни ҳал қилиш механизмлари такомиллаштирилгани самара бера бошлади. Натижада Ўзбекистон иқтисодиёти жадал ривожланаётган ва инвестициялар учун очиқ мамлакат сифатида халқаро ҳамжамият эътиборини тобора кўп жалб этмоқда. Бу жараёнда муҳим аҳамиятга эга асосий платформалардан бири Тошкент халқаро инвестиция форумидир.

Пойтахтимизда бўлиб ўтган IV Тошкент халқаро инвестиция форуми мамлакат иқтисодиёти учун янги имкониятлар эшигини очди. Очингани айтганда, глобал хавфсизлик ва барқарор ривожланишга жиддий таҳдидлар тобора кучайиб, геосиёсий жараёнлар кўз ўнгимизда шиддат билан ўзгараётган, жаҳонда қуролланиш пойгаси яна авж олган бир паллада инвестицияларни жалб этиш осон иш эмас. Ваҳоланки, иқтисодий инқироз асоратлари, молиявий ресурслар тақчиллиги туфайли жаҳон ялпи ички маҳсулотининг ўсиш суръати кетма-кет ўн йилдирки пасаймоқда. Президентимиз табири билан айтганда, халқаро ҳуқуқ нормалари ва дипломатия кучи заифлашмоқда. Энг ачинарлиси, инсоният учун долзарб муаммолар — озиқ-овқат хавфсизлиги, камбағаллик, иқлим ўзгаришлари каби масалаларга эътибор камаймоқда.

Шу боис, давлатимиз раҳбари халқаро инвестиция форумида дунёда тинчлик, адолат ва инсон қадрига умумий ишончнинг тиклаш, можораларни фақат дипломатия йўли билан ечишга чақирди. Хусусан, иштиракчилар эътиборини дунёнинг энг ўткир муаммоларига қаратди. Глобал кун тартибидagi аша шундай муҳим масалалардан бири бу — қўшни Афғонистоннинг тинч ва барқарор ривожланишига кўмаклашишдан иборат. Бу давлатнинг амалдаги ҳукумати билан халқаро майдонда конструктив мулоқот олиб бориш, унинг яққаланиб қолишига йўл қўймаслик ҳар қачонгидан ҳам муҳим. Zero, мазкур мамлакатдаги осойишталик ва иқтисодий ривожланиш ён-атрофдаги барча минтақанинг узоқ муддатли тараққиёти учун зарур омилдир. Чунки фақат хавфсизлик таъминлансагина, тараққиёт ва ҳамкорлик ҳақида гапириш мумкин. Афғонистон тинч бўлмас экан, занжир реакциясини келтириб чиқаради, атрофга беқарорлик уруғини сепади.

Нуфузли анжуман доирасида Президентимиз инвестициялар учун кенг имкониятларга эга бўлган турли соҳаларни таклиф этди. **Биринчиси, “яшил” иқтисодиёт соҳаси.** Ўзбекистон иқтисодиётининг барқарор, тоза, экологик безарар энергия ресурслари билан таъминлаш учун айнан “яшил” энергетикани ривожлантиришга астойдил киришган. Ўтган қисқа даврда бу соҳага қарийб 6 миллиард доллар тўғриван тўғри хорижий инвестиция кириб келди. Электр энергиясини ишлаб чиқариш ҳажми 59 миллиарддан 82 миллиард киловатт-соатга етди. Кейинги беш йилда бу кўрсаткич 120 миллиард киловатт-соатдан ошиб, “яшил” энергия улуши 54 фоизга етказилди.

Электр тармоқларини янгилашга ҳам 4 миллиард доллар жалб қилиш, жорий йилда Самарқандда, келгуси йилдан яна 8 та ҳудудда электр тармоқларини хусусий шерикликка бериш режалаштирилган. Бундан ташқари, илк бор “яшил” сертификат ва углерод бирликлари савдоси бошланди. Шу йил глобал

углерод бозорларига қўшилиб, “Яшил Ўзбекистон” иқлим инвестициялари платформасини яратиш мақсад қилинган. Демак, мазкур мақсадларга эришиш учун хорижий инвестициялар сув билан ҳаводек зарур.

Иккинчи йўналиш — рақамли технология ва сунъий интеллект соҳаси. Бутун дунёда мазкур йўналишларда рақобат бошланган. Бугун у иқтисодиётнинг драйверига айланаётганини мамлакатимизда шу йилнинг ўзида IT экспорти 1 миллиард долларга етгани ҳам тасдиқлайди. 2030 йилга бориб, бу кўрсаткични 5 қарра ошириш мақсад қилинган. Бунинг учун яқин беш йилда хусусий инвесторлар билан бирга қуввати 500 мегаваттдан зиёд 20 та “дата марказ” барпо этилади.

Шунингдек, бой тарихимиз, азалий қадриятларимиз ҳамда янги креатив гоғларини мужассам этган сунъий интеллектнинг миллий модели ишлаб чиқилади. Давлатимиз раҳбари бошчилигида бу тизим самарадорлигини таъминлаш учун “Бир миллион сунъий интеллект етакчилари” лойиҳаси алақачон бошланган. Халқаро инвесторлар кўмаги билан Ўзбекистон нуфузли IT ва Fintech хабиға айланишига шубҳа йўқ.

Президентимиз таклиф этган ҳамкорлик ва инвестициялар учун **учинчи йўналиш — молиявий тизим ва технологиялар.** Улар банк, молия, сугурта, капитал бозори. Бу соҳаларни кейинги ривожланиш босқичига олиб чиқиш мақсадида Ўзбекистонда Молиявий барқарорлик кенгаши тузилади, Марказий банкда киберхавфсизлик ва молиявий технологиялар платформалари ишга туширилади. Миллий қайта сугурталаш компанияси ва Глобал қайта сугурталаш рақамли платформаси ташкил этилди.

Стартаплар учун муқобил молиявий инструмент — венчурлар бизда тез ривожланиб борапти. “Муқобил инвестиция жамғармалари тўғрисида”ги қонун лойиҳаси ишлаб чиқилди. Ҳамкорлар билан биргаликда келгуси беш йилда венчур ва бошқа муқобил сармоялар қийматини 1 миллиард долларга олиб чиқиш мумкин.

Тўртинчи йўналиш — нодир металларни қазиб чиқариш соҳаси. Бугунги “тўртинчи саноат инқилоби” “технологик минераллар”га талабни бир неча қарра кўпайтирмоқда. Ўзбекистонда вольфрам, молибден, магний, литий, графит, ванадий, титан ва бошқа минералларнинг катта захираси яшиқалайди. Умуман, ер ости бойликлариимизнинг салоҳияти 3 триллион долларга баҳоланган. Минтақамиз минераллардан юқори қўшилган қийматли маҳсулотлар ишлаб чиқариш “хаби”га айланиши учун Тошкент ва Самарқанд вилоятларида “Келажак металлари технопарки” бунёд этилмоқда. Бу борада давлатимиз раҳбари геология-қидирув ишларидан бошлаб, тайёр маҳсулот занжирини йўлга қўйган инвесторларга ўн йил давомида рента солиғини қайтариб бериш ташаббусини илгари сурди.

Бундан ташқари, Ўзбекистон қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини етиштириш ва қайта ишлаш учун қўлай иқлимга эга. Ўзбекистон пахта етиштириш бўйича дунёда етакчилардан. Тўқимачилик саноатида қўшилган қийматни ошириш учун инвестициялар зарур. Юртимиз бой тарихий ва маданий меросга эга. Туризм инфратузилмасини ривожлантириш, йўллар, темир йўллар, аэропортлар ва бошқа инфратузилма объектларини модернизация қилишда ҳам хориж сармоясининг аҳамияти ниҳоятда катта.

Ушбу форум нафақат инвестиция жалб қилиш, балки Ўзбекистонни халқаро бизнес ҳамжамиятига танитиш, мамлакатнинг инвестициявий жозибадорлигини ошириш ва иқтисодий ислохотларнинг муваффақиятини намойиш этиш учун ҳам муҳим майдон бўлди. У хорижий инвесторлар учун Ўзбекистон иқтисодиётига сармоя қиритиш имкониятларини ўрганиш, янги лойиҳаларни муҳокама қилиш ва ҳамкорлик алоқаларини ўрнатиш учун қўлай платформа яратди. Иқтисодий ўсишни рағбатлантириш нуктаи назаридан ҳам муҳим аҳамиятга эга. Жалб этилган инвесторлар янги иш ўринлари очиш, инфратузилмани ривожлантириш, технология-

сиёсати натижасида мамлакатимиз Марказий Осиёдаги энг жозибадор инвестиция манзилларидан бирига айланди. Бюджет тақчиллигини камайтириш, ички банк секторини ривожлантириш, давлатга қарашли корхоналарнинг шартли мажбуриятларини камайтириш, хусусий секторнинг фаол ролини ошириш, ёшлар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлаш, техник таълимни кучайтириш, олий таълим ва саноат ўртасидаги тафовутни қисқартириш, билимга асосланган иқтисодиётни яратишда қатъий давом этиш, иқтисодий институтларни мустаҳкамлаш ва бошқалар янги Ўзбекистонда фаровон жамият қуриш мақсадларига эришишда муҳим омил бўлмоқда.

IV Тошкент халқаро инвестиция форуми доирасида биринчи марта Миллий инвестиция кўргазмаси ташкил этилгани ҳам катта аҳамиятга эга. Унда етакчи хусусий компаниялар ўз лойиҳаларини тақдим этди, Ўзбекистон корхоналари эса ўз маҳсулотлари ва салоҳиятини халқаро инвесторларга намойиш этиш имкониятига эга бўлди. Форум дастури панель муҳокамалари, стратегик музокаралар ва ишбилармонлик учрашувларини ўз ичига олди.

Кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, ишлаб чиқариш, автомобилсозлик, машинасозлик ва электротехника саноати масалалари асосий мавзулар сифатида эълон қилинди. Сув ресурсларини бошқариш, инвесторларнинг ҳуқуқий ҳимояси, финтех, электрон тирият, “яшил” энергетика, хусусийлаштириш ва инвестиция ислохотлари, шунингдек, шаҳарсозлик ва рақамлаштириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилди.

Форумда 7500 дан ортиқ делегат, жумладан, 100 га яқин давлатдан салкам 3000 хорижий меҳмон иштирок этгани, шунингдек, халқаро молия ташкилотлари, сиёсатчилар,

иштирок этгани Ўзбекистонга ҳурмат, ўзаро ишонч ва яқин ҳамкорликнинг чинакам ифодаси бўлди. Юртимизда амалга оширилаётган турли инвестициявий лойиҳаларнинг шаффофлиги ва мазкур йўналишда бюрократик йўللardan қочиалаётгани эса хорижий инвесторларда мамлакатимизда бизнес қилиш истганини ошираётгани бор гап.

Бугун дунёда ўзаро ишонч йўқолган бир пайтда сармояларни жалб қилиш осон эмас. Бунинг учун инвесторларга маъқул келадиган ислохотлар ўтказиш керак. Ўзбекистон бу йўлда жиддий қадамлар ташлади. Биринчи форумдан кейинги ўтган уч йилда мамлакатимиз иқтисодиётини янада эркинлаштириш, бизнесга кенг йўл очиш, бу борада қонун ус-туворлиги ва ҳуқуқий қафолатларни мустаҳкамлаш бўйича тизимли ислохотлар давом эттирилди.

Давлатимиз раҳбари форумдаги нутқида инвесторларнинг ишончини янада мустаҳкамлаш ва ислохотлар изчиллигини таъминлаш йўлида Ўзбекистон дадил қадамлар ташлашини эълон қилди. Энг аввало, глобал ишлаб чиқариш занжирини ҳар бир давлат учун тенг шароитни таъминлайдиган ишончли қоидалар ўрнатилишида Жаҳон савдо ташкилотининг алоҳида ўрни бор. Шу боис, Ўзбекистон 2026 йилда ушбу ташкилотнинг аъзосига айланиш бўйича катта мақсад қўйган. Бунинг учун ўнлаб қонун, юзлаб стандарт халқаро талабларга мослаштирилди ва бу ишлар шу йил тўлиқ якунига етказилди.

Мамлакатимизда хорижий сармоядорларга янада қўлай муҳит яратиш учун маҳаллий компаниялар билан бир хил шароитни қафолатловчи “миллий режим” жорий қилинади. Давлат органлари билан муносабатга киришишда “ягона дарча” тамойили татбиқ этилиши белгиланди. Инвестиция фаолиятини ортиқча текширувлардан қафолатли ҳимоя-

иқтисодчилар, етакчи корпорациялар ва инвестиция фондларининг топ менежерлари, барқарор ривожланиш, инновациялар ва рақамли трансформация соҳасидаги экспертлар

лаш тизими яратилади. Булар орқали 2030 йилга бориб Ўзбекистоннинг кредит рейтингини “инвестицион” даражага олиб чиқиш мақсад қилинган.

Бундан ташқари, давлат компанияларини хусусийлаштиришда уларни юртимиз фаровонлигига хизмат қилувчи йирик активларга айлантириш кўзда тутилган. Шу боис, 18 та йирик компания ва банкдаги қарийб 2 миллиард долларлик давлат улушини ўзида бирлаштирган “Миллий инвестиция жамғармаси” ташкил этилди. Жамғарма бошқарувиға нуфузли “Franklin Templeton” компанияси жалб қилинди. Келгуси йилнинг ўзида жамғарманин акциялар пакети халқаро IPOга чиқарилади. Шунингдек, профессионал консультантлар жалб қилиниб, икки йилда 29 та йирик давлат компанияси хусусийлаштирилади.

Транспорт ва логистика соҳаси ҳар қандай мамлакат иқтисодиётининг қон томири. Шу боис, бу соҳага ҳам хусусий капитал фаол жалб қилинмоқда. Масалан, Самарқанд, Наманган, Бухоро ва Ўргач халқаро аэропортлари давлат-хусусий шериклик асосида салоҳиятли инвесторлар бошқарувиға берилди. Ўргач аэропорти бошқарувиға дунёнинг етакчи “Инчон” компанияси жалб қилинди. Келгуси йилда Нукус, Термиз, Фарғона, Навоий аэропортлари бўйича ҳам тендерлар ўтказилади.

Яна бир муҳим йўналиш — пойтахтимизда яшаётган ва ишлаётган аҳоли сони 5 миллиондан ошди. Шу боис, 2 миллион кишига мўлжалланган Янги Тошкент шаҳрини барпо этиб, пойтахтни мегаполисга айлантириш ишлари жадал давом эттириляпти. Бу ерда йилга 20 миллион йўловчиға хизмат кўрсатиш имониятига эга аэропорт, темир йўл ва автомобиль транспортини қамраб олган “мультимодал хаб” қурилади. Йирик савдо комплекслари ва молия марказлари қад кўтаради. Ушбу мега-лоийҳани биргаликда амалга ошириш учун инвесторлар, халқаро молия институтлари ва хорижий банklar таклиф қилинмоқда.

Давлатимиз раҳбари Марказий Осиёдаги қўшниларимиз билан очиқ ва дўстона сиёсат давом этишини баён қилиб, минтақада “Инвестиция ва савдо учун ахлгит ҳудуд концепцияси”ни илгари сурди.

Бу таклиф ва ташаббуслардан чиқариладиган хулоса битта. Жаҳон тақрибасига кўра, қайси давлат фаол инвестиция сиёсатини юритган бўлса, ўз иқтисодиётининг барқарор ўсишига эришган. Шу сабабли ҳам инвестиция бу — иқтисодиёт драйвери, иқтисодиётнинг юраги, десак муболаға бўлмайд.

Биз фақат инвестицияларни фаол жалб қилиш, янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш ҳисобидан иқтисодиётимизни жадал ривожлантиришга еришамиз. Иқтисодиётдаги ижобий натижалар эса ижтимоий соҳада тўплайи қолган муаммоларни тизимли ҳал этиш имконини беради. Хорижий инвестицияларни кенг жалб қилиш учун мамлакатимизнинг инвестиция салоҳиятини тўла намоен этиш чораларини қўришимиз кундалик ҳаётимиздан жой олган энг долзарб масалалардан бири.

Ривожланган мамлакатларда тўпланган бой тажрибалар, амалга оширилган ислохотлар, қабул қилинган қарор ва чора-тадбирларнинг туб моҳиятини ўрганиш, ютуқ ва камчиликларини илмий жиҳатдан танқидий таҳлил қилиш миллий иқтисодиётимиз тараққиёти учун ҳар томонлама дастак вазифасини ўтайди. Бинобарин, халқаро майдонда мавжуд бўй тажриба, замонавий тенденциялар йилдан йилга такомиллашиб, ўзгариб бормоқда. Хусусан, инвестицияларни жалб этиш, уларни экспорт ва импорт қилиш, инвесторларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш, инвестицион фаолият ва рақобатбардошлиқни ошириш билан боғлиқ масалалар шулар жумласига киради.

Жаҳонда хорижий капитални жалб этиш бўйича мамлакатларга кескин кураш кетмоқда. Хорижий инвестициялар ҳажми, сифати ва қўлай шартлардан фойдаланиш борасида ривожланган мамлакатларда йилдан йилга инвестиция муҳити жозибадорлигини таъминлашга хизмат қиладиган инновацион инструментларнинг турли қўринишлари яратиб келинмоқда. Албатта, форум ўтказишдан қутилидиган натижалар барчамиз учун муҳим. Янги инвестиция шартномаларининг имзоланиши, янги лойиҳаларнинг бошланиши, иш ўринлари очилиши, инфратузилмани ривожлантиришга қўшимча маблағ жалб қилиниши, инвестициявий жозибадорлик ошиши, халқаро ҳамкорлик мустаҳкамланиши шулар жумласидан.

IV Тошкент халқаро инвестиция форуми Ўзбекистон иқтисодиёти учун муҳим воқеа. Ўзбекистоннинг ривожланиши, инвестицияларни жалб этиш ва халқаро ҳамкорликни мустаҳкамлашга хизмат қилди. Форум мамлакатимизнинг иқтисодий салоҳиятини намойиш этиш, инвесторлар билан мулоқот ўрнатиш ва инвестиция муҳитини яхшилаш учун муҳим платформа бўлди.

У ЭНДИ ФАҚАТ УЙ БЕКАСИ ЭМАС

ХОТИН-ҚИЗЛАР ФАОЛЛИГИ ОРТИБ БОРИШИГА НИМАЛАР ТУРТКИ БЕРАДИ?

Глобаллашган дунёда аёлларнинг билим олиши, салоҳиятини намоён этиши ва давлат бошқарувида фаол иштироки тараққиётнинг ажралмас бўлагига айланган. Бу борада Ўзбекистон ҳам қатъий позицияга эга. Яъни гендер тенгликни таъминлаш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири сифатида белгилаб олингани сўнгги йилларда аёлларнинг таълим, илм-фан ва бошқарув тизимидаги иштироки сезиларли даражада ортиб бораётганида яққол кўзга ташланмоқда.

Камола МУХИТДИНОВА, иқтисодиёт фанлари доктори, профессор

Олий таълим, фан ва инновациялар вазирлиги маълумотларига кўра, ҳозир олийгоҳларимизда 1 миллион 489 мингдан ортиқ талаба таҳсил олмоқда. Шундан 782 минги, яъни 52,5 фоизи хотин-қизлар. Магистратура босқичида ўқиётган талабалар эса 37 минг 839 нафар, уларнинг 23 минг 628 нафари — 62,44 фоизи талаба қизлардир. Давлат олийгоҳларининг магистратура босқичида тўлов-контракт асосида ўқишга қабул қилинган хотин-қизларнинг контракт тўлови 2022 йилдан буён тўлиқ давлат бюджетли ҳисобидан қоплаб берилмоқда. Охириги уч йилда бу мақсад учун 285,8 миллиард сўм йўналтирилди.

Фан доктори ва фалсафа доктори илмий даражасига эга аёллар сони тобора кўпаймоқда. Хусусан, ҳозир юртимизда 1200 дан ортиқ ёш оlima илмий изланишда. Улардан 400 нафари техника, тиббиёт ва табиий фанлар йўналишида фаолият юритмоқда. Шу билан бирга, аёллар учун илмий грантлар сони оширилган. Жумладан, Аёллар инновацион лойиҳалари дастури доирасида 2022-2023 йилларда 150 дан ортиқ ёш оlima молиявий қўллаб-қувватланган. Оlima аёллар раҳбарлигида умумий қиймати 82,6 миллиард сўмлик 101 та илмий лойиҳа амалга ошириляпти. Хотин-қизлар

нинг 25,5 миллиард сўмлик 68 та стартап лойиҳаси молиялаштирилди.

2024 йил ҳолатига кўра, маҳаллий ва республика даражасидаги давлат бошқаруви органларида ишлаётган аёллар сони 38 мингдан ошган. Шунингдек, Олий Мажлис Қонунчилик палатасига янгидан сайланган депутатларнинг 38 фоизи хотин-қизлардан иборат. Бу Ўзбекистон тарихида энг юқори кўрсаткичдир. Ҳукумат таркибида ҳам бир неча аёл вазирлик ва қўмиталарни бошқариб келмоқда.

Мамлакатимизда гендер тенгликни таъминлаш бўйича тизимли ва босқичма-босқич ёндашув 2030 йилга қадар Ўзбекистон Республикасида гендер тенгликка эришиш стратегиясида белгилаб олинган. БМТнинг Барқарор ривожланиш мақсадларига ҳамоҳанг тарзда ишлаб чиқилган стратегия таълим, саломатлик, иқтисодий фаоллик, сиёсий иштирок, ҳуқуқий ҳимоя, рақамли трансформация ва ижтимоий стереотипларни бартараф этиш каби устувор йўналишларни ўз ичига олади. Айниқса, аёлларнинг таълимга кириш имкониятини кенгайтириш алоҳида мақсад сифатида белгиланиб, қўйиладиган урғу берилгани диққатга сазовор:

— 2030 йилгача қизларнинг мактабгача таълимга қамровини 100 фоизга етказиш;

— ўрта ва олий таълимда гендер тафовутни бартараф этиш ва айниқса, СТЕМ (фан, технология, муҳандислик, математика) йўналишларида ўқиётган қизлар улущини 1,5 баравар ошириш;

— аёллар учун тадбиркорлик кўникмаларини ривожлантириш, уларга молиявий ва техник ёрдам кўрсатиш орқали ўз ишини бошлашга шароит яратиш;

— аёлларнинг раҳбарлик лавозимларида 30 фоизли иштирокига эришиш;

— қизлар ва аёллар учун рақамли саводхонлигини ошириш, интернетдан фойдаланиш имкониятини кенгайтириш орқали таълим ресурсларига тенг киришни таъминлаш;

— гендер ўзвонлигига қарши курашиш бўйича профилактика ва реабилитация марказларини ҳар бир вилоятда ташкил этиш;

— аёлларнинг ҳуқуқий саводхонлигини ошириш бўйича бепул тренинглар ва маслаҳатчилик хизматларини кенгайтириш.

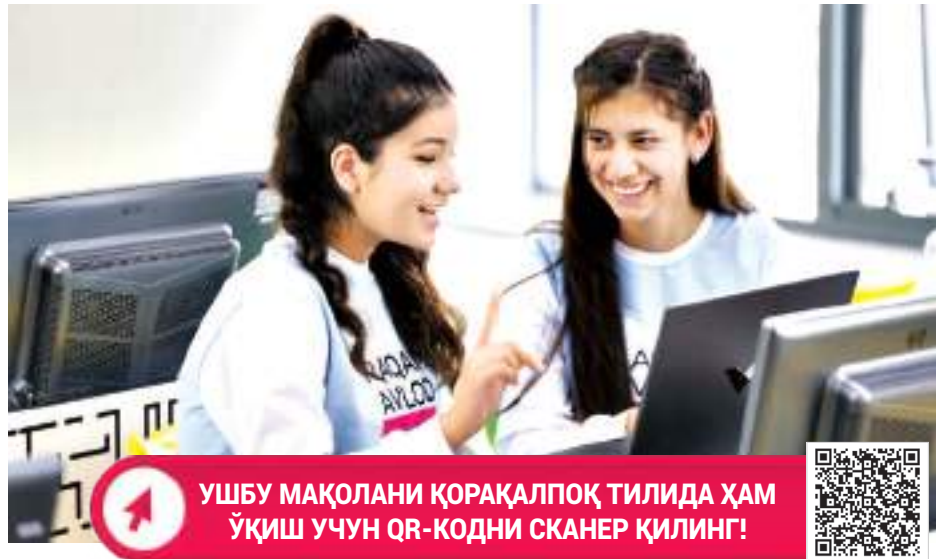
Ўзбекистонда аёлларнинг таълимга қизиқишини ошириш, касбий салоҳиятини юзага чиқариш ва иқтисодий фаоллигини таъминлаш мақсадида жойларда кенг қўлланми ташаббуслар амалга оширилмоқда. Айниқса, аёлларни касбга ўргатиш, уларни олий ва ўрта махсус таълим муассасаларига жалб этиш ҳамда ижтимоий ҳимоя қилиш бўйича эришилаётган натижалар салмоқли. 2023-2024 йилларда Сурхондарё, Қашқадарё, Навоий, Жиззах, Бухоро ва Фарғона вилоятларида маҳаллабй ишлаш

Имконият ва натижа

“Аёллар академияси” доирасида олий таълимга қамраб олинмаган, бироқ интеллектуал салоҳияти юқори қизлар учун бепул тайёрлов курслари ташкил этилиб, уларга тест синовларига тайёрланиш учун зарур ресурслар (китоблар, интернет, менторлар) ажратилмоқда. 2023 йилда ушбу академиялар орқали 5 мингга яқин қиз олий ўқув юртларига ўқишга кирди.

тизими асосида самарадорлик ошди. Жумладан, Сурхондарё вилоятида бир йилда 8200 аёл касб-хунарга ўқитилди, улардан 2300 нафари “Аёллар дафтари” орқали имтиёзли кредитлар асосида ўз ишини бошлади. Қашқадарёда эса 5 мингдан ортиқ аёл замонавий касблар — компьютер саводхонлиги, график дизайн, тикувчилик, агротехника ва косметология бўйича қисқа муддатли курсларни муваффақиятли якунлади. Фарғона вилоятида “Қизлар академияси” лойиҳаси доирасида 1500 дан ортиқ мактаб битирувчиси учун олий таълимга тайёргарлик кўришга қўмаклашувчи бепул курслар ташкил этилди.

УШБУ МАҚОЛАНИ ҚОРАҚАЛПОҚ ТИЛИДА ҲАМ ЎҚИШ УЧУН QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ!

Дўстлик алоқалари

МАДАНИЙ ВА МАЪРИФИЙ RIШТАЛАРНИНГ ТАРИХИЙ АСОСЛАРИ ҚЎР ОЛМОҚДА

Тарих саҳифаларини варақласак, Шарқ ва Ғарб ўртасидаги маданият, илм-фан ва адабиёт соҳаларидаги алоқалар минтақамиз тараққиётининг ажралмас қисми эканига гувоҳ бўламиз. Бугунги кунда Ўзбекистон ва Италия ўртасидаги адабий-маърифий ҳамкорлик янги босқичга кўтарилди, дўстлик ришталари мустаҳкамланиб бораётганини ана шу тарихий боғлиқлиқнинг давоми дейиш мумкин.

Нозилия НОРМУРОДОВА, Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети проректори, профессор

Ташқи сиёсатдаги очиқлик ва ўзаро тенгликка асосланган ёндашув натижасида Ўзбекистон халқаро майдонда жадал ривожла-

иқтисодий, балки маданий ва илмий соҳалардаги ҳамкорлигини янги босқичга олиб чиқишда катта аҳамиятга эга бўлди.

Шу ўринда “Марко Поло ва Ўзбекистон: асрлар бўйи маданий мулоқот” номли нодир асар эътиборимизни тортиди.

Ушбу китоб машҳур италян сайёҳи Марко Полонинг XIII асрда ёзилган “Il Milione” асарининг замонавий ўзбек тилига таржима қилинган илк нақли бўлиб, уни тарих, тил ва маданият соҳаларида мамлакатларимиз ўртасидаги чуқур алоқаларнинг рамизи сифатида эътироф этиш мумкин. Бу асарда XIII асрда Марко Полонинг Ўзбекистон ҳудуди орқали икки марта — 1260 йиллар бошларида ҳамда 1271 йилдан амалга оширган сафарлари ҳақида ҳикоя қилинади.

Таржима Жованни Баттиста Рамузиё томонидан XVI асрда тайёрланган манбага асосланади. Унда Ўзбекистоннинг Бухоро ва Самарқанд шаҳарлари ҳақида сўз юритилган. Биринчи китобнинг 30-бобида Самарқанд ҳақида алоҳида фикрлар билдирилган. Бухоро ва Самарқанд нафақат Марказий Осиёнинг географик марказлари, балки мўғуллар босқини, савдо йўллари ва маданий алмашувларнинг тимсоли ҳамдир. Китобда ушбу жойлар, уларнинг тарихий аҳамияти ва ўзига хос гўзаллиги таърифланади. Айниқса, Самарқанд боғлари, меваси ва савдо карвонлари шовқини тасвирида минг йиллик цивилизация юксалиши, одамларнинг меҳнати ва озуллари акс этган.

Асарнинг ўзбек тилига таржима қилиниши асрлар оша давом этиб келаётган алоқа-

“Ҳозир биз италиялик олимлар билан ҳамкорликда “Бобурнома” асарининг кўп тилли электрон корпусини яратиш устида ишлаяпмиз. Бу лойиҳа сунъий интеллект асосида такомиллаштирилади ва буюк қомусий асар — “Бобурнома”дан ҳаёгон китобсеварлари, олимлари ва талабалари баҳраманд бўлади.

ларнинг яна бир бор ёдга олинишига туртки бўлди дейиш мумкин. Бу китоб Алишер Навоий номидаги Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ҳамда Венециядаги Ка-Фоскари университети ташаббуси билан тайёрланди. Китобга Венеция Ка-Фоскари

вий касбларни эгаллади. Республикамизда фаолият юритаётган 1300 дан ортиқ кутубхонада эса қизлар ва аёллар учун алоҳида ўқув ҳамда тренинг ҳудудлари ташкил этилмоқда.

“Аёллар дафтари” орқали ижтимоий ҳимояга муҳтож, ногирон ёки вақтинча ишсиз аёллар аниқланиб, улар касб-хунар ўрганиш, психологик ва ҳуқуқий маслаҳатлар бериш, ўқув марказларига йўналтирилмоқда. Икки йил ичида мазкур тизим орқали 180 мингга яқин аёлнинг бандлиги таъминланди.

“Аёллар академияси” доирасида олий таълимга қамраб олинмаган, бироқ интеллектуал салоҳияти юқори қизлар учун бепул тайёрлов курслари ташкил этилиб, уларга тест синовларига тайёрланиш учун зарур ресурслар (китоблар, интернет, менторлар) ажратилмоқда. 2023 йилда ушбу академиялар орқали 5 мингга яқин қиз олий ўқув юртларига ўқишга кирди.

2023 йилдан бошлаб ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларнинг қизлари учун ҳудудий олий таълим муассасаларида 2000 дан ортиқ давлат гранти ажратилиши йўлга қўйилди. Бу грантлар орқали қамраб олинган ёшларнинг ярмидан кўпи

айнан қишлоқ жойларда яшовчи қизлардир.

Ўзбекистонда аёлларнинг таълимга кенг жалб этилишида нафақат давлат муассасалари, балки нодавлат нотижорат ташкилотлар (ННТ), фуқаролик жамияти институтлари ва халқаро ташкилотларнинг ҳам ўрни бор. Уларнинг фаолияти кўп ҳолларда инновацион лойиҳалар, грант дастурлари, техник ёрдам ва маслаҳат хизматлари орқали амалга оширилмоқда. Иқтидорли хотин-қизларнинг хорижда малака оширишини қўллаб-қувватлаш мақсадида ўтган йили 105 нафар ёш олиманинг илмий стажировкаси молиялаштирилди. Улар Буюк Британия, Туркия, Россия, Венгрия, Беларусь, Италия, Испания, АҚШ, Хитой ва бошқа мамлакатларда тажриба орттириб қайтди.

БМТнинг Аёллар учун иқтисодий имкониятлар дастури доирасида 2021-2023 йилларда 10 мингдан ортиқ аёлни ўз ичига олган касбий ўқув курслари ташкил этилди. Ўқитиларнинг 60 фоизи ишга жойлашди. UNICEF қизларнинг мактабдан кейинги таълимга узлуқсиз ўтишини таъминлаш бўйича “Girls Empowerment Initiative” лойиҳасини йўлга қўйди. 30 мингга яқин ўқувчи қизни қамраган ушбу дастур 5 та вилоятда тажриба тариқасида амалга оширилмоқда.

Германия халқаро ҳамкорлик жамғармаси (GIZ) Тошкент, Бухоро ва Наманган вилоятларида “Аёллар STEMда” лойиҳасини йўлга қўйиб, техник ва рақамли йўналишларда ўқитилаётган 2500 ёш аёл-қизга грант ажратди.

Хусусий ўқув марказлари, масалан, “IT Park”, “Tech Academy” ва “Step Academy” аёлларни IT, график дизайн, дастурлаш, рақамли маркетинг каби замонавий касбларга ўргатиб, уларни мутахассис сифатида ишга тайёрламоқда.

Бундан ташқари, Буюк Британиянинг “Chevening”, Германиянинг DAAD, АҚШнинг “Fulbright”, Европа Иттифоқининг “Erasmus+” каби дастурлари орқали ўзбек аёлларнинг хорижий олий таълим муассасаларида ўқиш имконияти ошяпти. Буларнинг бари сўнгги йилларда Ўзбекистонда аёллар таълимини ривожлантириш, уларнинг илмий, касбий ва ижтимоий фаоллигини ошириш борасида муҳим қадамлар қўйилганидан далолат беради. Сайёҳаракатлар нафақат аёлларнинг индивидуал ўсиши, балки бутун жамиятнинг интеллектуал ва иқтисодий салоҳиятига ижобий таъсир кўрсатмоқда.

Бироқ бу борада эътибор қаратиш зарур бўлган жиҳатлар ҳам йўқ эмас. Масалан, ҳудудий тенгсизликларни бартараф этишда чекка жойларда яшовчи қизлар учун алоҳида грантлар, масофавий ўқув имкониятлари ва стипендияларни кенгайтириш зарур. Қизларни техника, муҳандислик ва IT соҳаларга йўналтириш учун мактаб давридан бошлаб дастурлар ишлаб чиқиш керак.

Ёш олимлар учун миллий ва халқаро грантлар сонини кўпайтириш, уларнинг илмий фаолиятини институтлар даражасида рағбатлантириш зарур. Қолаверса, гендер сиёсатида оид барча дастурлар самарадорлигини баҳолаш бўйича ягона тизим ишлаб чиқиш мақсадида янада яқинлаштирилади.

Аёллар таълимига эътибор — жамиятнинг эртанги кунига инвестиция қилириши билан баробар ташаббус. Шундай экан, қизингиз, синглинғиз, аёлинғиз бўладими — барини бу борада қўллаб-қувватланг.

ва таҳрир жараёнида етакчи илмий марказ сифатида иштирок этиб, ушбу асарнинг илмий даражасини таъминлади.

Қайд этиш жоизки, бугун Ўзбекистон ва Италия университетлари ўртасида шаклланаётган маданий ва илмий ҳамкорлик айнан шу қадимий анъаналар устида қурилмоқда. Яқиндагина Венецияда Тошкент давлат ўзбек тили ва адабиёти университети ташаббуси билан Ўзбекистон бурчаги очилди. Жараёнда мен ҳам иштирок этдим ва айни чоғдаги ҳаяжонимни сўз билан таърифлаб беришим қийин. Бу халқаро ҳамжамиятнинг маданиятимиз, қадриятларимиз ва тарихимизга эътирофи эди. Ушбу бурчак ўзбек адабиёти, тарихи ва санъати ҳақидаги китоблар, миллий хунармандлигимиз намуналари билан бойитилди, Ўзбекистон маданиятини Италиянинг илмий-маданий жамоатчилигига тақдим этиш имкониятини яратди.

Ёш тадқиқотчи Дурдона Эрматованинг бир ой давомидаги Ка-Фоскари университетида талаба ва тадқиқотчиларга ўзбек тили ҳамда маданияти бўйича ўтказган машғулотлари италияликлар томонидан алоҳида эътироф этилди. Ҳозир биз италиялик олимлар билан ҳамкорликда “Бобурнома” асарининг кўп тилли электрон корпусини яратиш устида ишлаяпмиз. Бу лойиҳа сунъий интеллект асосида такомиллаштирилади ва буюк қомусий асар — “Бобурнома”дан ҳаёгон китобсеварлари, олимлари ва талабалари баҳраманд бўлади.

Ўзбекистон ва Италия ўртасидаги ҳамкорлик бугун тарихий ришталарга асосланган, аммо замонавий дунё талабларига жавоб берадиган стратегик шерикликка айланмоқда. Олий даражадаги сайёҳаракатлар мамлакатларимиз ўртасида тил, таълим, маданият ва дипломатия соҳаларида янги ютуқлар сари йўл очмоқда. Тарихий китоблар, замонавий таълим дастурлари ва маданий кўрғазмалар халқаро майдонда Ўзбекистон овозининг янада баралла янграшига хизмат қилаётди. Бу ҳамкорлик нафақат ўтган асрлар маданий мулоқотининг давоми, балки келажақ учун ишончли пойдевор ҳамдир.

Миллат фидойилари

ҚАҲРАМОНИМ БОЛАМ

(Сурхондарё вилоятининг Сариосиё тоғларида халқаро террорчи жангари тўдаларга қарши ҳаракатларда қаҳрамонларча ҳалок бўлган, “Жасорат” медали соҳиби — Қаҳрамон Мадалимовнинг онаси Ачанисо ая фарёди)

Қирон келсин золимларга, жоним болам,
Қулаб кетди бошимга осмоним, болам,
Дод солишга йўқ менда дармоним, болам,
То ўлгунча қалбимда армоним, болам.

Сариосиё тоғларида оқди қонинг,
Сен ўлгунча ўлсин эди онажонинг,
Юрагингда қолди қанчалар армонинг,
Ватан учун кўкраги қалқоним, болам.

У қонхўрлар тўнгиз каби ўлар бир кун,
Аллоҳ берган жазосини олар бир кун,
Дузахларнинг оловида ёнар бир кун,
Икки кунлик дунёда меҳмоним, болам.

Сен элим деб ўз жонингни бериб кетдинг,
Иймонингни, виждонингни бериб кетдинг,
Юлдуз тўла осмонингни бериб кетдинг,
Томиримда тўлиб-тошган қоним, болам.

Зухра келин ҳижронингда қон йиғлайди,
Кўзларидан оққан ёшлари музлайди,
Онанг сени сара тонлардан излайди,
Бунча эрта келди зимистоним, болам.

Аллоҳ жазо берсин қаддим букканларга,
Қўролмасдан юртимга кўз тикканларга,
Лънат дейман қонхўрларни туққанларга,
Қабринг нурга тўлсин — Қаҳрамоним, болам.

МЕН ТИНЧЛИКНИНГ ҚУЧОҒИДА ЯШАЯПМАН!

(Қаҳрамон Мадалимовнинг қизи Ёдгоранинг мунгли ноласи)

Болаликнинг орзулари кўкка учди,
Хаёлимни айрилиқнинг ёди кучди.
Бу оламда Қаҳрамоним отам менинг,
Юрт ишқиди ёниб турган чўққа тушди.

Тинчлик учун эл дардига фидо бўлди,
Жондан суйган Зухрасидан жудо бўлди.
Тарихимиз сўзлаётган Нишон бобом,
Қаҳрамоннинг ҳижрониди адо бўлди.

У олдин ҳам айрилиқдан куйган эди,
Шуҳратжонни ёва бериб куйган эди.
Афгонларнинг ноласида қулоқ солиб,
Уруш доғин юрагига туйган эди...

Куvasойда қувнаяпти кушлар бу кун,
Болажонлар кўрар оппоқ тушлар бу кун.
Ота, сизнинг йўлингизда унган гуллар,
Тинчлигимиз офтобни хушлар бу кун.

Зайнураҳон опамизнинг бахти ҳаёт,
Нурга тўлиб яшнайётган тахти ҳаёт.
Марғилоннинг қувнайётган Қумушлари,
Юрагиди ёзиб қуйган аҳди ҳаёт.

Олтинийнинг қўйган аъло баҳолари,
Жасоратга урғу берган садолари.
Юрт олдида юзингизни ёруғ қилгай,
Онамизнинг тонгда қилган дуолари.

Бизга ҳамроҳ Юртбошимиз тилаклари,
Ачанисо аям айтган эртаклари.
Донги достон, Қаҳрамоним отамизнинг,
Тупроғида гуллайпти юраклари.

Улар энди ғалабанинг боғидадир,
Қизалдоқлар муҳаббатнинг доғидадир.
Тинчлик учун олисларда кўчак очган,
Орзулари Сариосиё тоғидадир.

О, у тоғлар, юртимизнинг кўрғонлари,
Отам эса Соҳибқирон ўғлонлари.
Ёв йўлида тупроғини хор қилмагай,
Ўзбегимнинг наъра тортган арслонлари...

Йўлимизга пешвоя чиқар нури онлар,
Пешонамни силаб ўтган ҳур замонлар,
Ёдгоранинг бахти учун фидо бўлган,
Тупроғини суйган азиз Қаҳрамонлар.

Сизни давру давронларим унутмагай,
Тинчликсевар инсонларим унутмагай.
Байроғини ҳилтиратган Ўзбекистон,
Қалбидарё посбонларим унутмагай!

Ёдгораман, шамол каби шошяпман,
Довонлардан гурурланиб ошяпман.
Тонгда бахтли кунларимни куйлар ҳаёт,
Мен тинчликнинг қучоғида яшяпман!

Мен — тинчликнинг қучоғида яшяпман...

Ахтамқули

Ёз ёмғири Қувасой қир-адирларига ўзгача тароват, файз беради. Қуёш тафтидан силласи қуриб бораётган дов-дарахтлар жонланиб, сарғайган қирлар қайтадан яшилликка бурканди. Пишиқчилик мавсуми бўлгани учун боғу роғлар одамлар ва турнақатор машиналар билан янада гавжум.

ВАТАН МАРД ЎҒЛОНЛАРИНИ УНУТМАЙДИ

Қир-адирлар бўйлаб чўзилган туя ўрқачидай йўллардан ўтиб борар эканман, хаёлимни турфа фикрлар чулғайди. Жасорати абадиётга муҳланган қаҳрамонлар билан ғойибона суҳбатлашишга уринаман. Кўз ўнгимда ногўл ва паҳлавон ўзбек ўғлонлари сиймоси гавдаланади. Улар яшашга ҳақли эди. Аммо ватан тинчлиги, дахлсизлиги йўлида ўлимга тик борди...

Улардан бири 28 ёшида ҳаёт шами сўнган, икки фарзанднинг отаси, жасур ўғлон Қаҳрамон Мадалимов бўлади. Унинг уйига бориб, оила аъзоларининг дил жараҳатини янгитлаш, ўша машғум кундаги хотирасини қайта тиклаш мен учун оғир кўринарди. Аммо мардлик, матонатни унутиб, яшириб бўлмас экан...

Қувасой шаҳридаги Суфон қишлоғида туғилиб ўсган ҳарбий йигит 2000 йил августда Сурхондарё вилоятининг тоғли ҳудудида террорчиларга қарши жангга киришди ва қаҳрамонларча ҳалок бўлди. Ўшанда у аини навқирон ёшда эди.

Қаҳрамон 1991 йил йигитлик бурчини ўташга йўл олди. У ҳарбий хизмат давомида жисмонан ва маънан чиникди. Намунали ҳуққи билан сафдошларига ўрнак бўлди. Муддатли ҳарбий хизмат давомида унда ҳарбий бўлиш истаги туғилди. Бу ўй қатъий қарорга айланди ва 1993 йилдан бошлаб шартнома асосида хизматни давом эттирди. Шу тариқа Қаҳрамон ишнинг етук мутахассиси бўлган тажрибали ҳарбий хизматчи сифатида қуролдошлари орасида ҳурмат-эътибор топди.

КУНЛАРНИНГ БИРИДА...

Атрофни тун пардаси қоплади, ҳамма ширин уйқуда. Қаҳрамоннинг уйқуси қочди. Яқинларини уйғотиб юбормаслик мақсадида даҳлизга чиқиб, курсига ўтирди. Турмуш ўртоғининг безовталигини илганган аёл унинг ёнига келди.

Қаҳрамон туғилиб ўсган қутлуг масканга аввал ҳам келган эдим. Шунга ҳам чорак аср бўлибди. Ўшанда Нишонбой ака, Ачанисо хола, қаҳрамонимизнинг турмуш ўртоғи Зухраҳон билан суҳбат қилган, кўнгли сўраган эдим...

— Уй манзилини биласизми, узоқ кетиб қолмаёмизми? — дея хаёлимни бўлди ҳайдовчи ҳамроҳим.

— Йўқ, шундоқ катта йўл бўйида, — дейман Суфон қишлоғидаги мевали дарахтлар оралаб қурилган файзли хонадонларга боқиб. Эътиборимни йўл бўйида ўрнатилган ёдгорлик лаъча тортди. Унда суфонлик қаҳрамон ҳақида маълумот берилган. Шу тариқа манзилга етиб келдик. Бизни уй бекаси Зухраҳон самимий қарши олиб, ичкарига бошлади.

Йиллар силсиласида ҳаёт синовларига қарши мардона курашган аёлнинг сабр-тоқати, матонатига таҳсин айтаман. Ўшанда у ҳам кўнгли орзуларига тўлган ва эндигина 24 яшар келинчақ эди. Йиллар ўз таъсирини кўрсатиши бор гап. Қурилиши чала қолган уйлар битибди, Қаҳрамон ўтказган узум, мевали дарахтлар ҳосилга кирган. Зухраҳон ана шу ҳаёт синовларида тобланиб, мард, ўктам она сифатида элда ҳурмат, иззат топди...

Зухраҳон 1995 йилда Қаҳрамон билан турмуш қуради. Улар нафақат бир оила, балки ҳамкасб, ҳамфикр инсонлар эди. Қаҳрамон Марғилон, Зухраҳон Фарғона тиббиёт билим юртини тамомлаганди. Бу узвийлик онлани ҳар жиҳатдан мустаҳкамлади, меҳр-муҳаббат ришталарини жўш урдирди. Бир йилдан кейин оилада фарзанд дунёга келди. Унга Зайнура деб исм қўйишди. Қаҳрамон ўз оиласини жондан ортққ севарди, турмуш ўртоғи ва фарзандларини ардоқлаб, меҳр бериб, меҳр топганди.

— Тинчликми, бирор жойингиз огрияптими? — хавотир билан юзланди у.

— Йўқ, шунчаки ўзим, — деди Қаҳрамон ўйчан оҳангда ва гапида давом этди: — Сизларни жуда яхши кўраман. Мен билан мана шундай заҳматли ва шарафли йўлни босиб ўтиш учун барча қийинчиликларга тайёр бўлган сиздек дилкашим, фарзанд ва яқинларим борлигидан фахрланаман...

Ётоғига қайтган Қаҳрамон жажжи қизалоғи бошини оталарча меҳр билан силади. Ширин уйқуга чўмган тиниқ юзларига узок тикилди. Бу нигоҳда қизини худди биринчи ва охири марта кўраётгандай ҳайрат, соғинч ва яна киши билмас туйғулар қорилиқ эди.

...Тоғ дараларида кечган шиддатли жангда ҳамма бир мақсад йўлида бирлашди. Ватан сарҳадида бостириб кирган террорчиларни йўқ қилиш мақсади сари олға интилди. Тушдан сўнг ҳарбийларимиз Киштут дараларини ўз назоратига олди. Аммо қоялар ортига яширинган босқинчилар осонликча таслим бўлишни истамасди. Қаҳрамон отишмалар чоғида яраланган қуролдошларига тиббий ёрдам кўрсатиш билан бирга ўзи ҳам жангда иштирок этди. У душманга зарба бериш чоғида оғир яраланди. Ярадор ҳолида олдинга интилди, кўзлари тиниб, мадорсизланди. Бироқ душманларнинг силжишига йўл бермади. Ватан сарҳади учун қалқон бўлди. Ҳарбий хизматчилар сабаб тинчлик, шуқуҳли кунлар қайтди. Аммо ватаннинг мард ўғлони Қаҳрамон уйига

омон қайтмади. Унинг ёди юртдошлари қалбида мангуга муҳрланди.

Сержант Қаҳрамон Мадалимов вафотидан сўнг “Жасорат” медали билан тақдирланди.

ЯХШИЛАР МЕҲРИДАН КУЧ ОЛИБ

Қутилмаган хабар мушфиқ аёлни эсанкиратиб қўйди. Энди атак-чечак қилаётган қизалоқ, ҳали дунёга келмаган норасиданинг ҳаёт йўли онани йўлантирган эди. “Энди нима бўлади? Наҳотки, ҳамма нарсга тугаган бўлса?!”

Аммо яқинлари, давлатимиз Зухраҳон ва унинг оила аъзоларини ёлғизлатиб қўймади, меҳр берди, қўллаб-қувватлади.

— Турмуш ўртоғининг мард ва жасурлиги, ватанга, ҳарбий бурчига садоқати барча учун намуна, — дейди Зухраҳон маҳзун оҳангда. — У ҳақиқатан бошқача, ота-онани, оиласи, ака-укаларига меҳрибон, ширинсўз, саҳий инсон эди. Афсуски, ҳаётдан эрта кетди. Юртимиз, халқимиз тинчлиги учун жон фидо қилди. Биз уни жисман йўқотган бўлсак-да, маънан ҳамон биргамиз. Турмуш ўртоғим мангу қўним топган жой уйимизга жуда яқин. Мен унинг меҳр-муҳаббати, ёнимда елкадош бўлиб турганини ҳаммаша ҳис қилиб яшайман. Тўнгич қизим Зайнура Фарғона давлат университетига таълим олиб, ўз касбининг етук мутахассиси бўлиб хизмат қияпти. Ёдгара Андижон давлат тиббиёт университетини муваффақиятли тамомламоқда. Ҳаммаси уйли-жойли, бир этак набиралар қуршовидаман.

Қаҳрамон туғилиб ўсган кўчага унинг номи берилган. Таҳсил олган мактабда бюст ўрнатилиб, хотира бурчаги ташкил этилган. Кенг жамоатчилик вакиллари бу ерга тез-тез келиб туради. Қаҳрамоннинг болалик ва ўқувчилик йилларини хотирлайди, ўқувчи ёшларга намуна қилиб кўрсатади.

Кенжа қизи Ёдгора отасини кўрмади. У фақат отасининг суратларига термилиб, меҳрини соғиниб улғайди. Лекин ўқимади, мана шундай мард, жасур отаси, ватан ҳимояси учун жонидан кечган инсоннинг фарзанди экани билан фахрланиб яшади, унга муносиб бўлишга ҳаракат қилди.

— Мустақиллигимизни абадий сақлаш осон иш эмаслигини яхши биламан. Чунки отам тинчлик йўлида жонини қурбон қилганлардан, — дейди Ёдгора уй тўрида турган суратларга термилиб. — Бу оиламиз учун жуда катта йўқотиш эди, албатта. Ўша пайтда опам 5 ёш, мен онам вужудда 3 ойлик бўлганман. Айтишларича, бу фожиадан сўнг онам бутунлай ўзини йўқотиб қўйган. Лекин отамга муҳаббати, садоқати ва вафоси туйғули ўзида қайта куч топа олган. Ҳаётини бизга бағишлаб яшаб келаяпти. Шундай юртининг мард, жасур ўғлонининг қизи эканимиздан фахрланамиз. Яхши инсонлар меҳри, эътиборини ҳис қилиб яшаймиш. Давлатимиз раҳбари бизга оталарча ғамхўрлик кўрсатиб, бошимизни силаяпти. Отам тиббиёт институтида таҳсил олиб, яхши шифокор бўлишни орзу қилган экан. Аммо иш, хизмат билан бўлиб, орзулари ушаммай қолган. Шукрки, отамнинг армонлари рўёбга чиқди. Имтиёз асосида Андижон давлат тиббиёт университетида ўқишга кириб, даволаш факультетини тамомлаётиман. 9 май — Хотира ва қадрлаш куни Тошкент шаҳридаги Ғалаба боғи ҳудудида яна бир мажмуа — “Миллат фидойилари” хиебони қад ростлади. У ерда отажоним сиймосини кўриб, ватан ўз қаҳрамонларини асло унутмаслигини чин дилдан ҳис қилдим.

Эл-юрт бошига иш тушганда этик кийиб, сув кеҳанлар руҳини шод этиш чин инсонлик белгиси. Қаҳрамон Мадалимов мангу уйқуга кетганига 25 йил бўляпти. Аммо бу хонадонга келиб-кетувчи, уларни йўқлайдиганлар кўп. Чунки Қаҳрамон қисқа умри давомида ўзидан муносиб ном қолдирди. Янги Ўзбекистондаги инсон қадрини улуглаб, ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялашга қаратилган ислохотлар сабаб эса миллат қаҳрамонлари ном юксак шараф топди. Қувонарлиси, ана шундай қаҳрамонларимизнинг бошлаган ишини бугун фарзандлари муносиб тарзда давом эттирмоқда.

Расулжон КАМОЛОВ, “Янги Ўзбекистон” муҳбири

ГАЗЕТАДАГИ МАТЕРИАЛЛАРНИ ЛОТИН ЁЗУВИГА АССОСЛАНГАН ЎЗБЕК АЛИФБОСИДА ЎҚИШ УЧУН МАЗКУР QR-КОДНИ СКАНЕР ҚИЛИНГ.

“Янги Ўзбекистон” ва “Правда Востока” газеталари тахририяти” ДМ

МУАССИС:
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Салим ДОНИЁРОВ

Тахририятга келган қўлхатлар тақриз қилинмайди ва муаллифга қайтарилмайди.
Газетанинг етказиб берилиши учун обунани расмийлаштирган таъкилот жавобгар.
Газета тахририят компьютер марказида сақлалади.
Газетанинг полиграфик жиҳатдан сифатли чоп этилишига “ШАРҚ” НМАК масъул.
Босмахона телефони: (71) 233-11-07.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси ҳузуридаги Аxbорот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 13 январда 1047-рақам билан рўйхатга олинган.
Нашр индекси — 236. Буюртма Г-646.
36191 нусхада босилди.
Ҳажми — 3 табоқ. Обфсет услубида босилган. Қоғоз бичими А2.
Баҳоси келишилган нархда.

“ШАРҚ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Дилшод Улуғмуродов
Мусаххас: Насиба Абдуллаева
Дизайнер: Хурийд Абдуллаев

Манзилимиз:
100060, Тошкент шаҳри,
Шахрисабз кўчаси, 85-уй

ЎЗА яқини — 22:00 Тошхирлиди — 23:55